

1980/81:2

Tisdagen den 7 oktober

Kl. 14.00

Efter gudstjänst i S:ta Clara Kyrka, där predikan hölls av kyrkoadjunkten Caroline Krook, öppnades riksmötet i kammarens plenisal enligt det program som i bilaga fogats till detta protokoll.

1 § TALMANNEN yttrade:

Jag hemställer att Eders Majestät måtte förklara 1980/81 års riksmöte öppnat.

Med anledning av denna hemställan anförde HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman, ärade ledamöter! Det är en viktig händelse i vårt offentliga liv då riksmötet i dag samlas till ett nytt arbetsår. Framför er ligger en tid av omfattande och ansvarsfullt arbete. Ni kommer att få ta ställning till många svåra frågor, och era beslut får betydelse såväl för samhällsutvecklingen i stort som för den enskilde medborgaren. Genom ert arbete danar ni morgondagens Sverige.

I dagens oroliga värld är de internationella kontakterna av särskild vikt. Goda förbindelser över gränserna är av stor betydelse för våra möjligheter att bidra till fredliga lösningar på internationella problem.

Det måste vara stimulerande för er att aktivt medverka i utformningen av vår gemensamma framtid. Svenska folket kommer med intresse att följa riksdagsarbetet.

Med dessa ord vill jag önska er framgång i ert viktiga arbete för Sverige och hela vårt folk, och jag förklarar härmed 1980/81 års riksmöte öppnat.

2 § Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN avgav härefter följande regeringsförklaring:

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges riksdag! En stabil ekonomi utgör grunden för fortsatt välfärd, rättvisa levnadsförhållanden för alla och tryggad sysselsättning. Den måste förenas med mänsklig omsorg och åtgärder för att möjliggöra en hög livskvalitet.

Nr 2

Tisdagen den
7 oktober 1980

*Statsministerns
regeringsförklaring*

Internationell strukturomvandling och fortsatt kraftiga oljeprishöjningar under 1979 och 1980 har skärpt handels- och bytesbalansproblemen. I den offentliga verksamheten kommer obalansen till uttryck i en alltför snabb utgiftsökning och ett mycket stort statligt budgetunderskott. Sverige brottas i likhet med andra industriländer med snabb inflation. Sysselsättningen har däremot kunnat hållas på en hög nivå.

Ett centralt mål för den ekonomiska politiken är att med bibehållen hög sysselsättning och lugnare prisutveckling återställa balansen. Fortsatt utlandsupplåning av nuvarande omfattning är i längden inte möjlig. Det skulle lägga orimliga bördor på kommande generationer.

En lösning av de ekonomiska problemen förutsätter en medveten utbyggnad av industrisektorn. Resursöverföringen från olönsamma till expansiva delar av näringslivet måste underlättas genom en aktiv industri-, arbetsmarknads- och regionalpolitik. Olika förslag förbereds i syfte att vidmakthålla och om möjligt förstärka den uppgång i näringslivets investeringar som ägt rum under 1980. Satsningen på forskning och utveckling fortsätter. Förslag läggs vidare fram om ökade stimulanser av aktiesparandet.

Utrymmet för konsumtionsökning blir under rådande förhållanden utomordentligt begränsat. Överläggningar pågår mellan regeringen och arbetsmarknadens parter om åtgärder i syfte att underlätta den kommande avtalsrörelsen. Begränsningen av den offentliga utgiftsökningen måste gälla både statlig och kommunal verksamhet. Överläggningar pågår även med kommunförbunden.

Statsbudgeten för innevarande budgetår präglas av stor återhållsamhet med nya utgifter. Som tidigare aviserats föreläggs riksdagen inom kort ett omfattande åtgärdsprogram, inriktat bl. a. på att åstadkomma besparingar i den statliga verksamheten. Tillsammans med de åtgärder som redan beslutats för att begränsa den privata konsumtionen bör detta program verksamt bidra till att slå vakt om välfärdssamhället, tryggheten och solidariteten i en ekonomiskt och politiskt orolig värld.

Läget på arbetsmarknaden har möjliggjort för fler människor än någonsin tidigare att få arbete. Ungdomsarbetslösheten inger dock fortfarande oro. Inför den väntade nedgången i den internationella konjunkturen kommer en hög arbetsmarknadspolitisk beredskap att upprätthållas.

Under våren kommer förslag att föreläggas riksdagen om en översyn av arbetsmarknadspolitiken. Vidare kommer ersättningen under arbetslöshet att föreslås höjd.

Arbetet med att reformera inkomstskattesystemet fortsätter. Förslag om en ny skatteskala för 1981 föreläggs riksdagen under hösten. Fastighetsbeskattningen anpassas till de nya taxeringsvärdena och förslag läggs fram om skärpt realisationsvinstbeskattning. Åtgärder vidtas också för att förbättra skattekontrollen och uppbördssystemet. Förslag om en tidsbegränsad allmän skatteflyktslag läggs fram nu vid riksmötets början.

En socialt medveten fördelningspolitik är särskilt viktig under år då ekonomin ställer krav på återhållsamhet. I de fall där det visat sig nödvändigt

att begränsa generella förmåner kommer detta att kombineras med förbättringar för de sämst ställda.

Förändringar i indexberäkningen av pensioner och skatter kommer sålunda att kombineras med en höjning av pensionstillskotten för pensionärer med ingen eller liten ATP samt för förtidspensionärer. När mervärdesskatten höjdes, kompenserades barnfamiljerna genom höjda barnbidrag.

I samband med en höjning av avgifterna för läkemedel införs ett högkostnadsskydd för personer med höga sjukvårds- och läkemedelskostnader.

Utbyggnaden av barnomsorgen fortsätter. Förslag kommer att föreläggas riksdagen om bl. a. en förenkling av de statliga detaljbestämmelserna rörande barnomsorgen.

ATP-rätt kommer att föreslås införd för vård i hemmet av små barn. De handikappades situation kommer att uppmärksammas bl. a. inom ramen för internationella handikappåret. En parlamentarisk äldreberedning inrättas.

Förslag kommer vidare att redovisas beträffande samhällets insatser för att förebygga missbruk av alkohol och narkotika samt om en fortsatt utbyggnad av missbruksvården. Regionsjukvården och sjukvården i krig kommer att bli föremål för särskilda förslag till riksdagen.

I syfte att utjämna boendekostnaderna för bostäder med olika upplåtelseform och olika ålder kommer förändringar att föreslås i räntebidragssystemet. Arbetet med förnyelsen av byggnadslagstiftningen ges hög prioritet.

Ytterligare ansträngningar kommer att göras för att göra miljöskyddslagstiftningen effektivare. Nya bestämmelser kommer att föreslås om straff för miljöbrott. Som ett led i olika åtgärder mot försurningen i naturen har en internationell konvention upprättats rörande spridning av luftföroreningar. Vidare kommer beredskapen för att skydda våra kuster mot förorening av olja att förstärkas.

Den statliga skoladministrationen kommer att reformeras med sikte på decentralisering, förenkling och minskning av antalet anställda. Strävan är också att ge eleverna ökat ansvar för verksamheten i skolan. Stödet till folkbildningsarbetet kommer att reformeras.

Ett program läggs under våren fram för verksamheten vid styrelsen för teknisk utveckling. Exportkreditgivningen enligt nuvarande system förlängs, när den nuvarande försöksperioden går ut.

Fortsatta ansträngningar måste göras för att hålla tillbaka oljeimporten och minska beroendet av importerade bränslen. Regeringen avser att med hjälp av bl. a. energibeskattningen upprätthålla en sådan prisnivå att fortsatta sparinsatser stimuleras. Olika förslag läggs under riksmötet fram i syfte att stimulera en snabbare utveckling av alternativa, inhemska och miljövänliga energikällor.

Förslag angående inrättandet av en s. k. oljeersättningsfond kommer att föreläggas riksdagen redan i höst. Senare under riksmötet kommer riktlinjer att läggas fram för energipolitiken till år 1990. I samband härmed redovisas också ett förslag till nytt energiforskningsprogram.

Nr 2

Tisdagen den
7 oktober 1980

*Statsministerns
regeringsförklaring*

På det trafikpolitiska området kommer regeringen att föreslå ökade investeringar inom SJ. För att successivt eliminera SJ:s underskott genomförs en strukturplan. Vissa taxehöjningar kommer att bli nödvändiga, men lågprislinjen bibehålls. Underhållet av vägar prioriteras framför nybyggnation.

Regeringen kommer att fortsätta att bekämpa byråkrati och krångel. Större vikt måste fästas vid myndigheternas service och vägledning till allmänheten. Arbetet för decentralisering och närdemokrati kommer ytterligare att prioriteras. Möjligheterna till samhällsekonomiska besparingar kan därmed tas till vara inom olika verksamhetsområden. Förslag kommer att läggas fram om att begränsa sådan statlig normgivning som medför ökade kostnader för kommuner och landstingskommuner. Åtgärder kommer också att vidtas för att underlätta folkrörelsernas arbete.

I nuvarande situation med budgetrestriktioner, omprövning av verksamhet och nya arbetsrättsliga förutsättningar ställs stora krav på statsförvaltningens personal. Som ett led i den ökade utbildningsverksamheten har en försöksverksamhet med utbildning av högre chefer nyligen påbörjats. Ett nytt handlingsprogram kommer att utarbetas för jämställdhetsarbetet inom statsförvaltningen.

Arbetet med att fördjupa den kommunala demokratin och finna former för en vidgad länsdemokrati fortsätter. Frågor om kommunindelningar kommer att prövas i positiv anda i de fall sådana framställningar är förankrade i en bred folkopinion.

Utredningsarbetet om svenska kyrkan och staten drivs vidare i syfte att nå bred enighet.

Kampen mot den organiserade och ekonomiska brottsligheten kommer att ytterligare intensifieras. Det är särskilt angeläget att med olika medel bekämpa narkotikabrottsligheten. Skärpta straff föreslås införda för grova narkotikabrott i syfte att bl. a. minska den växande internationella kriminaliteten.

Inom ramen för en reformering av polisväsendet kommer bl. a. att föreslås att det regionala och lokala inflytandet ökar. De politiskt valda polisstyrelserna får ett bredare ansvarsområde.

Svensk säkerhetspolitik har som mål att bevara vårt lands självständighet och demokratiska samhällsordning.

I en tid av motsättningar mellan stormakterna måste strävan vara att främja fred, internationell avspänning, mellanfolkligt samarbete och nedrustning. Av särskild vikt är att verka för minskade rustningar i Europa.

Det nordiska samarbetet vidareutvecklas. Förbindelserna med Europa fördjupas. Ett fortsatt starkt stöd kommer att ges till Förenta nationerna.

Regeringen kommer att fortsätta ansträngningarna att söka bidra till att internationellt öka respekten för mänskliga fri- och rättigheter, motarbeta rasism och hjälpa växande flyktingsskaror. Ett viktigt mål är också att främja internationell hushållning med knappa resurser och motverka miljöförstoring.

Ekonomisk åtstramning undandrar inte de rika industriländernas förplik-

telser mot u-länderna. Enprocentsmålet ligger fast. Denna politik utgör ett led i vår strävan att bistå u-länderna att häva sig ur sin fattigdom.

Försvarspolitiken ligger fast. Tillsammans med den alliansfria utrikespolitiken utgör den Sveriges bidrag till tryggheten och stabiliteten i det nordiska området. Fred och avspänning i detta område är till gagn för hela Europa.

1977 års försvarsbeslut fullföljs. De statsfinansiellt motiverade besparingarna kommer inte att inkräkta på försvarets beredskap och styrka. Ett nytt långsiktigt försvarsbeslut förbereds avseende tiden fr. o. m. 1982. Arbetet med flygplansfrågan fortsätter i enlighet med riksdagens intentioner.

Regeringens och riksdagens mest angelägna uppgift är, som jag redan understrukit, att åstadkomma en stabilisering av ekonomin. Endast härigenom är det möjligt att säkerställa grundläggande förutsättningar för välfärd och trygghet i framtiden.

Resurserna måste under de närmaste åren framför allt satsas på investeringar för framtiden och insatser för de sämst ställda.

Det fordrar en fast ekonomisk politik och solidaritet mellan olika folkgrupper. Möjligheterna att göra nya åtaganden är begränsade och blir i hög grad beroende av hur internationell och svensk ekonomi utvecklas.

Sverige har bättre förutsättningar än de flesta andra länder att möta dagens problem och att trygga morgondagens välfärd. Svenskt näringsliv är i grunden starkt. Den tekniska kompetensen är hög. Det finns en utvecklad tradition av samarbete inom samhälle och arbetsliv. Samarbetet underlättas av att de sociala skillnaderna är små.

Det är angeläget med en öppen redovisning av problemen. De utmaningar Sverige står inför under de kommande åren kräver både en bred insikt om de verkliga svårigheterna och en bestämd vilja till ansvarstagande och samförstånd från alla grupper i vårt land.

3 § Ceremonin avslutades kl. 14.40.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 2

Tisdagen den
7 oktober 1980

*Statsministerns
regeringsförklaring*